

Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU10

Gymnasieskolan

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden med hänvisning till gällande bestämmelser, pågående arbete och vidtagna åtgärder. Motionerna tar upp frågor om bl.a. utbildningens dimensionering, gymnasial yrkesutbildning, särskilda kunskapsområden och idrottsutbildningar. I betänkandet finns 7 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

57 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet5

 Ärendet och dess beredning.....5

Utskottets överväganden.....6

 Gymnasial utbildning och arbetsmarknaden.....6

 Utskottets ställningstagande.....12

 Ämnen och kunskapsområden.....13

 Utskottets ställningstagande.....22

 Idrottsutbildningar22

 Utskottets ställningstagande.....25

 Motioner som bereds förenklat.....25

 Utskottets ställningstagande.....25

Reservationer26

 1. Utbildningens dimensionering, punkt 1 (S).....26

 2. Utbildningens dimensionering, punkt 1 (C)27

 3. Gymnasial yrkesutbildning, punkt 2 (C).....28

 4. Särskilda kunskapsområden, punkt 3 (S).....28

 5. Estetiska ämnen, punkt 4 (V)29

 6. Estetiska ämnen, punkt 4 (MP).....30

 7. Idrottsutbildningar, punkt 5 (MP).....31

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag33

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2633

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet40

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Gymnasial utbildning och arbetsmarknaden

1. Utbildningens dimensionering

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 45 och

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 59.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (C)

2. Gymnasial yrkesutbildning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1844 av Monica Haider (S) och

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 46.

Reservation 3 (C)

Ämnen och kunskapsområden

3. Särskilda kunskapsområden

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:826 av Mikael Larsson (C),

2025/26:2087 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2723 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,

2025/26:3398 av Merit Frost Lindberg m.fl. (M),

2025/26:3480 av Marlène Lund Kopparklint (M) och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 60.

Reservation 4 (S)

4. Estetiska ämnen

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:190 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 5,

2025/26:434 av Kristina Axén Olin och Emma Ahlström Köster (båda M),

2025/26:2819 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8,

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 40 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 16.

Reservation 5 (V)

Reservation 6 (MP)

Idrottsutbildningar

5. Idrottsutbildningar

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3367 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 20 och

2025/26:3461 av Larry Söder (KD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 7 (MP)

Motioner som bereds förenklat

6. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 24 mars 2026

På utbildningsutskottets vägnar

Joar Forssell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Joar Forssell (L), Patrick Reslow (SD), Josefin Malmqvist (M), Linus Sköld (S), Robert Stenkvis (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Rose-Marie Carlsson (S), Isabell Mixter (V), Mathias Bengtsson (KD), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Robert Olesen (S), Lars-Ingvar Ljungman (M) och Madeleine Atlas (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utbildningsutskottet 57 motionsyrkanden om gymnasieskolan från allmänna motionstiden 2025/26. Av dessa bereds 39 motionsyrkanden förenklat eftersom de i första hand tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. De motionsyrkanden som bereds förenklat listas i bilaga 2.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. utbildningens dimensionering, gymnasial yrkesutbildning, särskilda kunskapsområden och idrottsutbildningar m.m. Under våren 2026 behandlar utskottet yrkanden som rör gymnasieskolan bl.a. också i betänkandena 2025/26:UbU7 Övergripande skolfrågor, 2025/26:UbU8 Grundläggande om utbildning och 2025/26:UbU9 Lärare och elever.

Utskottets överväganden

Gymnasial utbildning och arbetsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår yrkanden om utbildningens dimensionering och gymnasial yrkesutbildning.

Jämför reservation 1 (S), 2 (C) och 3 (C).

Motionerna

Utbildningens dimensionering

I partimotion 2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 45 begärs ett tillkännagivande om att friskolor och kommuner bör samverka för att dimensionera utbudet av gymnasieplatser. Motionärerna anför att det är bra att bestämmelserna om att kommuner ska dimensionera utbildning börjar tillämpas men att det är ett problem att friskolor inte inkluderas.

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 59 begärs ett tillkännagivande om att statens styrning och dimensioneringen av gymnasieskolans olika program behöver öka. Motionärerna framhåller att arbetet med att förbättra matchningen av gymnasieutbildningar behöver fortsätta och att det behövs tydligare ramar för såväl offentliga som fristående huvudmän som tar hänsyn till både elevers efterfrågan och arbetsmarknadens behov av kompetens.

Gymnasial yrkesutbildning

I partimotion 2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 46 begärs ett tillkännagivande om att det ska vara möjligt att söka till gymnasiets yrkesprogram genom yrkesprov eller med resterande meritpoäng. Motionärerna poängterar att samtidigt som det är stor efterfrågan på arbetskraft i näringslivet tar det tid för många ungdomar och vuxna att få ett jobb efter gymnasieutbildningen.

I motion 2025/26:1844 av Monica Haider (S) begärs ett tillkännagivande om att man bör överväga styrkorna i en ny modell för lärlingsutbildning där man särskilt tittar på samarbetet mellan arbetsmarknadens parter och det offentliga i den danska modellen.

Bakgrund och gällande rätt

Utbildningen i gymnasieskolan

Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Utbildningen i gymnasieskolan ska också utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och för rekrytering till högskolesektorn (15 kap. 2 och 3 §§ skollagen [2010:800]). Det finns två typer av nationella program i gymnasieskolan – yrkesprogram och högskoleförberedande program (15 kap. 7 § skollagen). Totalt sett erbjuds 18 nationella program, varav 6 högskoleförberedande program och 12 yrkesprogram (bil. 1 till skollagen). Alla nationella program är treåriga (16 kap. 15 § skollagen).

Utöver de nationella programmen finns det inom gymnasieskolan fyra olika introduktionsprogram för elever som inte är behöriga till ett nationellt program. Det finns också vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år, som elever som har fullföljt sina studier på teknikprogrammet kan läsa (15 kap. 7 § skollagen). Dessutom finns det olika former av avvikelser från de nationella programmen, bl.a. riksrekryterande utbildningar med egna examensmål, såsom flygteknikutbildningen och sjöfartsutbildningen, och riksrekryterande spetsutbildningar, som ger särskilt begåvade och högpresterande elever möjlighet att bredda eller fördjupa sig inom ett område (16 kap. 13 § skollagen och 5 kap. gymnasieförordningen [2010:2039]).

Planering, dimensionering och erbjudande av gymnasial utbildning

Varje kommun ska informera om utbildningsvägarna i gymnasieskolan, och huvudmannen ska tydligt ange utbildningens inriktning samt vad utbildningen kan leda till när det gäller etablering på arbetsmarknaden och övergång till vidare studier (15 kap. 8 och 8 a §§ skollagen).

I juni 2022 beslutade riksdagen om ändringar i skollagen som innebär att hänsyn ska tas till såväl ungdomarnas efterfrågan som arbetsmarknadens behov när kommuner, regioner och enskilda huvudmän bestämmer vilka utbildningar som ska erbjudas och antalet utbildningsplatser på varje utbildning. Kommunerna har ett ansvar för att erbjuda ett allsidigt urval av utbildningar. För att få ett ändamålsenligt utbud ska kommunerna samverka med minst två andra kommuner. Det är inte ett krav att enskilda huvudmän ska vara med i samverkan, men det finns inte något som hindrar kommunala och enskilda huvudmän från att samarbeta i fråga om planering och dimensionering av utbudet av utbildningar. När en kommun bedömer om ett allsidigt urval erbjuds får den även ta hänsyn till utbildningar som erbjuds av enskilda huvudmän med skolenheter i kommunen. Bestämmelserna om planering och dimensionering av gymnasial utbildning syftar bl.a. till att förbättra kompetensförsörjningen till välfärden och näringslivet och att underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden. Lagändringarna har trätt i kraft och tillämpas i fråga om utbildning som påbörjades efter den 30 juni 2025 (prop. 2021/22:159, bet. 2021/22:UbU25, rskr. 2021/22:411).

Regionerna har enligt 5 § lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar ansvar för att tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt, och Skolverket ska kontinuerligt utarbeta de regionala planeringsunderlag som huvudmännen behöver för att planera, dimensionera och erbjuda utbildningen (6 a § förordningen [2015:1047] med instruktion för Statens skolverk). Planeringsunderlagen avser bl.a. gymnasieskolans nationella program, dvs. både yrkesprogram och högskoleförberedande program. I planeringsunderlagen gör Skolverket en bedömning av behovet av förändringar i respektive läns utbildningsutbud. Huvudmännen kan sedan använda denna bedömning som stöd i den lokala planeringen och dimensioneringen.

De nationella programråden för gymnasial yrkesutbildning

Skolverket har ett ansvar när det gäller att bidra till och redovisa arbetet med att trygga den nationella kompetensförsörjningen och underlätta elevers etablering på arbetsmarknaden. Skolverket ska också stödja utvecklingen av berörda myndigheters och branschorganisationers samarbete när det gäller gymnasial yrkesutbildning (9 § tredje stycket förordningen med instruktion för Statens skolverk). Skolverket ansvarar även för de nationella programråden för gymnasial yrkesutbildning (10 §). När råden inrättades gjorde regeringen bedömningen att de kunde fungera som forum för att matcha utbildningsutbudet i gymnasieskolan med efterfrågan på arbetsmarknaden. Det finns ett nationellt programråd per yrkesprogram (prop. 2008/09:199 s. 45–48 och skolverket.se). På lokal nivå ska det också finnas ett eller flera lokala programråd för samverkan mellan skolan och arbetslivet (1 kap. 8 § gymnasieförordningen).

Arbetet i programråden syftar till att göra utbildningssystemet mer flexibelt och lyhört för arbetsmarknadens behov och initiativ från huvudmännen. Därmed kan utbildningsutbudet bättre matchas mot de kompetenser som arbetsmarknaden efterfrågar, och elevers övergång från yrkesutbildning till arbetsliv underlättas (skolverket.se). När Skolverket t.ex. tar fram en ämnesplan för ett yrkesämne eller förbereder för andra förändringar som rör gymnasial yrkesutbildning ska myndigheten samråda med berört nationellt programråd (1 kap. 5 § gymnasieförordningen). Enligt Skolverket är de nationella programråden en väl fungerande samarbetsyta för gymnasial yrkesutbildning. De har bl.a. varit delaktiga i de förändringar av yrkesprogrammen och de nationella yrkespaketen som trädde i kraft den 1 juli 2025 i samband med övergången till ämnesbetyg (Skolverket, 2025, dnr. 2020:1822).

Skolverket utser de nationella programrådets ledamöter med utgångspunkt i nomineringar från arbetsgivarorganisationer, arbetstagarorganisationer, branscher och myndigheter. Ledamöterna är representanter för arbetslivet med kunskap om yrkesutbildningarnas yrkesområden, t.ex. som ansvariga för utbildnings- eller kompetensförsörjningsfrågor (skolverket.se).

Lärlingsutbildning och lärlingsanställning

Utbildningen i gymnasieskolan ska i huvudsak vara skolförlagd. Introduktionsprogrammen programinriktat val, yrkesintroduktion och individuellt alternativ samt vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år får dock utformas så att de inte är i huvudsak skolförlagda (15 kap. 11 § skollagen). Inom yrkesprogrammen får det också finnas gymnasial lärlingsutbildning, som börjar det första, andra eller tredje läsåret (16 kap. 11 § skollagen). Gymnasial lärlingsutbildning ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser. Lärlingsutbildning är alltså inte ett eget program utan ett sätt att genomföra ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Det finns också en lärlingsliknande utbildning på gymnasieskolans introduktionsprogram (skolverket.se).

Ett skriftligt avtal (utbildningskontrakt) ska upprättas för varje elev och arbetsplats och undertecknas av eleven, skolhuvudmannen och den juridiska eller fysiska person som tillhandahåller den arbetsplatsförlagda delen av den gymnasiala lärlingsutbildningen. Skolhuvudmannen ska se till att utbildningskontrakt upprättas. I utbildningskontraktet ska det bl.a. anges vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen, hur många veckor av utbildningen som ska genomföras där varje termin och vilka tider som ska gälla för utbildningen på arbetsplatsen (16 kap. 11 a § skollagen). En elev som utför arbete enligt ett utbildningskontrakt ska i det sammanhanget inte anses som arbetstagare. Det ska den däremot om arbetet omfattas av ett avtal om gymnasial lärlingsanställning (16 kap. 11 b §).

Gymnasial lärlingsanställning är en egen anställningsform som regleras i lagen (2014:421) om gymnasial lärlingsanställning. En elev som går en lärlingsutbildning inom gymnasieskolans yrkesprogram kan få en gymnasial lärlingsanställning för hela eller en del av den tid som eleven genomför arbetsplatsförlagt lärande. Om det upprättas ett avtal om gymnasial lärlingsanställning för en elev i gymnasieskolan anses eleven vara arbetstagare. Den gymnasiala lärlingsanställningen upphör när det arbetsplatsförlagda lärandet enligt utbildningskontraktet avslutas. Elever som har en gymnasial lärlingsanställning har rätt till en lön.

Tillkännagivande om lärlingsutbildning

Riksdagen har tidigare tillkännagett för regeringen att den skulle utreda om en breddad och förstärkt gymnasial lärlingsutbildning kunde införas och vilka konsekvenser det skulle medföra (bet. 2015/16:UbU13, rskr. 2015/16:169). Regeringen gav i februari 2020 Skolverket i uppdrag att redovisa en analys av utvecklingen av den gymnasiala lärlingsutbildningen. Skolverket skulle också, om det bedömdes lämpligt, föreslå hur lärlingsutbildningen kunde utvecklas vidare samt lämna förslag på fortsatt hantering (U2020/00527/S). Skolverket redovisade uppdraget i maj 2021 (U2021/02840). Av Skolverkets redovisning framgick att myndigheten ansåg att lärlingsutbildningens befintliga form i

huvudsak borde behållas oförändrad, men myndigheten lämnade samtidigt förslag på åtgärder för att utveckla utbildningen.

Av regeringens skrivelse 2023/24:75 framgår att regeringen i februari 2024 beslutade om propositionen Att lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå (prop. 2023/24:79). I propositionen angav regeringen att andelen gymnasieelever som valde att gå en lärlingsutbildning ökade årligen mellan 2015 och 2020 och att regeringen delade Skolverkets bedömning att lärlingsutbildningens befintliga form i huvudsak borde behållas oförändrad. Regeringen bedömde att tillkännagivandet fick anses tillgodosett och därmed slutbehandlat.

Vid utskottets behandling av proposition 2023/24:79 delade utskottet regeringens bedömning och avstyrkte ett motionsyrkande om att tillkännagivandet inte skulle anses slutbehandlat (bet. 2023/24:UbU16 s. 26). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2023/24:189).

Danska lärlingsutbildningar

Danska lärlingsutbildningar ("erhvervsuddannelser", EUD), är yrkesutbildningar på gymnasienivå. De varar vanligtvis i 3,5 till 4 år, men en del är kortare och ett fåtal tar längre tid. De flesta lärlingsutbildningarna innehåller två nivåer där den första nivån kallas "grundforløb" och den andra nivån kallas "hovedforløb". Undervisningen på en EUD består både av skolundervisning och praktik, men de danska EUD-utbildningarnas praktikperiod är betydligt längre än praktiken inom svenska yrkesutbildningar på gymnasienivå. Cirka 75 procent av en EUD-utbildning äger rum på ett företag där eleven är praktikant, eller "lærling". Som lærling på ett företag får man lön - "lærlingeløn" (se vidare www.uvm.dk och lagen "lov om erhvervsuddannelser").

Pågående arbete

Satsningar på yrkesutbildningar

Att få fler ungdomar att välja en gymnasial yrkesutbildning har länge varit en angelägen fråga, och här redovisas viktiga satsningar den senaste tiden. Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2026 att staten under de senaste åren har skjutit till medel till yrkesutbildning inom komvux för att fler ska kunna gå en yrkesutbildning, men att statsbidraget för regionalt yrkesvux under ett antal år varit underutnyttjat. Därför planerar regeringen även en rad förändringar som bl.a. höjda ersättningsnivåer, justerade ersättningsnivåer så att de bättre speglar kostnaderna för särskilt dyra utbildningar och bättre planeringsförutsättningar för kommunerna genom att beslut om statsbidrag kan fattas för tre år framåt i tiden i stället för två (prop. 2025/26:1 utg. omr. 16 s. 111–112). Regeringen bedömer även att det finns en fortsatt stor efterfrågan på yrkeshögskoleutbildning och avsatte därför 180 miljoner kronor för 2026, inklusive studiemedel, för en fortsatt utbyggnad av yrkeshögskolan (prop.

2025/26:1, utg. omr. 16 s. 114). Satsningarna beräknas uppgå till 360 miljoner kronor för 2027 och 590 miljoner kronor årligen från och med 2028, inklusive studiemedel.

En pilotverksamhet med en ny form av nationell yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå initierades 2024 för att minska kompetensbristen i vissa sektorer m.m. och 100 miljoner kronor per år avsattes. I budgeten för 2026 förlängdes och förstärktes satsningen, och för perioden 2026–2028 omfattar den totalt 150 miljoner kronor per år (prop. 2025/26:1 utg. omr. 16 s. 113–114).

Vid behandlingen av budgetpropositionen instämde utskottet med regeringen att det finns ett fortsatt behov av utbildningsplatser inom gymnasial yrkesutbildning för vuxna och därmed av ytterligare satsningar enligt regeringens förslag (bet. 2025/26:UbU1 s. 36–37). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2025/26:124).

Vidare har regeringen förbättrat villkoren för arbetsgivare som tar emot lärlingar enligt förordningen (2011:947) om statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram (se prop. 2024/25:1 utg. omr. 16 s. 74). Dessutom har ersättningen till elever som går en lärlingsutbildning höjts (prop. 2024/25:1 utg. omr. 15, bet. 2024/25:UbU2, rskr. 2024/25:103).

Förslag om yrkesprov

Utredningen om fler vägar till arbetslivet (U 2022:03) har bl.a. haft i uppdrag att lämna förslag till nya valbara gymnasiala yrkesutbildningar som kan ge elever en snabbare etablering på arbetsmarknaden. Utredningen redovisade sitt uppdrag i november 2024 i betänkandet Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74) och lämnade förslag bl.a. om yrkesprov.

Med utgångspunkt i utredningens förslag överlämnade regeringen den 17 mars 2026 proposition 2025/26:198 om bättre förutsättningar för yrkesutbildning till riksdagen. I propositionen föreslås bl.a. att yrkesprov införs för att förbättra elevernas möjligheter på arbetsmarknaden. I utbildningen på yrkesprogram i gymnasieskolan och på de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan ska det ingå ett yrkesprov i stället för ett gymnasiearbete, om det finns ett sådant prov. Det ska finnas en möjlighet för eleverna i anpassade gymnasieskolan att genomföra ett gymnasiearbete i stället för ett yrkesprov även när det finns ett prov. Yrkesprov ska även finnas inom kommunal vuxenutbildning. Lagändringarna om yrkesprov föreslås träda i kraft den 2 juli 2028. Propositionen planeras behandlas i riksdagen senare under våren 2026.

Utredning om en ämnesutformad gymnasieskola

Regeringen beslutade i november 2025 om en utredning för en ämnesutformad gymnasieskola (dir. 2025:98). Regeringen konstaterade i direktiven bl.a. att nya bestämmelser om planering och dimensionering av gymnasial utbildning

har införts i skollagen för att förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv och underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden. När det gäller gymnasieskolan tillämpas de nya bestämmelserna i fråga om utbildning som påbörjades efter den 30 juni 2025. Det kan enligt regeringen övervägas om det behövs fler åtgärder än att utveckla gymnasiala nationella utbildningar som är tydliga och attraktiva för eleverna i deras val av utbildningsväg för att förbättra kompetensförsörjningen till välfärden och näringslivet och underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden. Olika regler gäller nämligen för kommunala och enskilda huvudmän eftersom det inte finns krav på att enskilda huvudmän ska samverka med andra huvudmän, vilket kan skapa problem i fråga om ambitionen att utbudet av gymnasieutbildningar ska anpassas efter arbetsmarknadens behov (s. 13-14 i direktiven).

Regeringen anser att det finns behov av en översyn av ansvaret för att ungdomar erbjuds en utbildning av god kvalitet, utifrån deras efterfrågan och arbetsmarknadens behov, oavsett huvudman. Därför bör det enligt regeringen utredas hur ett krav på samverkan liknande det som gäller för kommunala huvudmän kan åläggas de enskilda huvudmännen. En utgångspunkt bör vara att enskilda och kommunala huvudmän, så långt det är möjligt, ges förutsättningar att samverka på likvärdiga villkor för att säkerställa den avsedda effekten av insatserna. Utredaren ska

- föreslå ytterligare åtgärder för en ändamålsenlig dimensionering av gymnasiala utbildningar i förhållande till arbetslivet
- föreslå hur motsvarande krav på samverkan kan ställas på enskilda huvudmän som på kommuner när det gäller att väga in arbetsmarknadens behov när de planerar och erbjuder utbildning i gymnasieskolan
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 9 december 2027.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av att de yrkesutbildningar som erbjuds inom gymnasieskolan möter arbetsmarknadens kompetensbehov. Att utbildningarna planeras och dimensioneras med hjälp av arbetslivet och branscher är en förutsättning för att behovet av rätt utbildad arbetskraft ska kunna tillgodoses nu och i framtiden, och för att garantera god kvalitet.

När det gäller yrkandena om planering och dimensionering av gymnasieskolans olika program och om samverkan mellan friskolor och kommuner för att dimensionera utbudet av gymnasieplatser konstaterar utskottet att det i dag finns olika regler för kommunala och enskilda huvudmän vad gäller ansvaret för planering och dimensionering av gymnasieskolan. Utredningen om en ämnesutformad gymnasieskola har emellertid i uppdrag att föreslå ytterligare åtgärder för en ändamålsenlig dimensionering av gymnasiala utbildningar i förhållande till arbetslivet och att föreslå hur motsvarande krav på samverkan

kan ställas på enskilda huvudmän som på kommuner när det gäller att väga in arbetsmarknadens behov när de planerar och erbjuder utbildning i gymnasieskolan. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 9 december 2027. Utskottet anser att den pågående utredningen bör avvaktas. Med hänvisning till den pågående utredningen avstyrker utskottet motionerna 2025/26:3186 (C) yrkande 45 och 2025/26:3810 (S) yrkande 59.

När det gäller motionsyrkandet om att införa yrkesprov kan utskottet konstatera att regeringen vill skapa bättre förutsättningar för yrkesutbildning. Regeringen har i en proposition som överlämnades till riksdagen den 17 mars 2026 föreslagit att yrkesprov ska införas. Propositionen planeras behandlas i riksdagen senare under våren 2026. Utskottet anser att resultatet av det pågående arbetet bör avvaktas. Därmed avstyrks motion 2025/26:3186 (C) yrkande 46.

I fråga om yrkandet om lärlingsutbildning noterar utskottet att det sedan ett antal år finns möjlighet till en gymnasial lärlingsanställning för den del av utbildningen som en elev genomför genom arbetsplatsförlagt lärande. Utskottet anser inte att det finns behov av något tillkännagivande med anledning av motion 2025/26:1844 (S). Motionsyrkandet avstyrks.

Ämnen och kunskapsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetslivskunskap, privat-ekonomi, entreprenörskap samt estetiska ämnen.

Jämför reservation 4 (S), 5 (V) och 6 (MP).

Motionerna

Särskilda kunskapsområden

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 60 begärs ett tillkännagivande om att alla svenska gymnasieelever ska utbildas i arbetslivskunskap. Eleverna behöver enligt motionärerna få en bättre förståelse för arbetslivets grundläggande rättigheter och skyldigheter samt för arbetsmiljölagstiftning. Att integrera arbetslivskunskap i gymnasieutbildningarna främjar inte bara individers trygghet och välmående utan gynnar också arbetsgivare. Det kan leda till minskade kostnader för arbetsolyckor och sjukskrivningar, och därmed till ett mer effektivt och hållbart arbetsliv.

I motion 2025/26:2723 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att göra entreprenörskap till ett obligatoriskt gymnasieämne. Motionären framhåller att i princip alla gymnasieutbildningar tar sikte på att eleverna efter examen ska försörja sig genom att ta anställning som lönearbetare, snarare än att vara entreprenörer och starta egna företag.

I motion 2025/26:2087 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att göra det obligatoriskt att driva företag under gymnasiet. Motionären anför att en obligatorisk kurs, exempelvis upplagd som Ung Företagsamhets verksamhet, skulle kunna ge individen kunskaper att bära med sig resten av livet. I motion 2025/26:3398 av Merit Frost Lindberg m.fl. (M) begärs ett tillkännagivande om att fortsätta värna begreppet entreprenörskap i grundskolans läroplan.

I motion 2025/26:3480 av Marlène Lund Kopparklint (M) begärs ett tillkännagivande om att överväga att införa privatekonomi som ett obligatoriskt skolämne i grundskolan och genom hela gymnasiet.

I motion 2025/26:826 av Mikael Larsson (C) begärs ett tillkännagivande om att privatekonomi bör införas som en obligatorisk kurs i gymnasieskolan.

Estetiska ämnen

I partimotion 2025/26:2819 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att estetiska ämnen bör återinföras som obligatoriska ämnen på samtliga gymnasieprogram. Motionärerna framhåller att de estetiska ämnena behöver både uppvärderas och få ett ökat utrymme i skolan. Ämnena ska enligt motionärerna finnas med på alla nivåer i grund- och gymnasieskolan.

I partimotion 2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om att återinföra estetisk verksamhet på gymnasiet. Motionärerna framhåller att estetiska kunskaper behöver få en större plats i hela utbildningskedjan och att estetiska ämnen bör återinföras som obligatoriska ämnen på samtliga nationella gymnasieprogram.

I kommittémotion 2025/26:190 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att estetiska ämnen ska vara obligatoriska i hela skolsystemet.

I kommittémotion 2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 40 begärs ett tillkännagivande om att alla elever ska ha tillgång till estetiska verksamheter och att alla gymnasieutbildningar ska innehålla estetisk verksamhet. Motionärerna poängterar att estetiska ämnen bör återinföras som obligatoriska ämnen på samtliga nationella gymnasieprogram, och att estetiska läroprocesser bör värnas genom hela utbildningskedjan.

I motion 2025/26:434 av Kristina Axén Olin och Emma Ahlström Köster (båda M) begärs ett tillkännagivande om att en utredning bör tillsättas för att återinföra estetiska ämnen som obligatoriska på gymnasiet.

Bakgrund och gällande rätt

Gymnasieskolans ämnen och struktur

Regleringen av gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan är uppdelad på tre olika normnivåer: lagar som beslutas av riksdagen, förordningar som beslutas av regeringen och föreskrifter meddelade av Skolverket. Riksdagen

beslutar om vilka nationella program som ska finnas, hur de ska benämnas, poängplaner för dessa och vilka gymnasiegemensamma ämnen respektive anpassade gymnasieskolans gemensamma ämnen som ska finnas (15 kap. 7 §, 16 kap. 5 §, 18 kap. 8 § och 19 kap. 2 § skollagen samt bilagorna 1–4). Regeringen beslutar om vilka programgemensamma ämnen som ska finnas och namnet på de inriktningar som ska finnas inom de nationella programmen. Regeringen beslutar också om innehållet i examensmålen och programmålen. Dessutom beslutar regeringen om läroplanerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan, samt gymnasiegemensamma ämnesplaner. Skolverket fastställer inriktningsämnena och ämnen som får förekomma inom de olika programmens programfördjupning samt fördelningen av poäng mellan dessa två kategorier. Varje huvudman har ett friutrymme att välja vilka inriktningar och vilka ämnen inom de olika nationella programmens programfördjupning som de ska erbjuda.

Gymnasiegemensamma ämnen beslutas av riksdagen

Gymnasiegemensamma ämnen är ämnen som är gemensamma för de nationella programmen och som beslutas av riksdagen. I bilaga 2 till skollagen regleras vilka dessa ämnen är samt i hur stor omfattning de minst ska ingå i de olika nationella programmen. De gymnasiegemensamma ämnena är nu engelska, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap och svenska eller svenska som andraspråk.

Om karaktärsämnena

Karaktärsämnena är en övergripande benämning på de ämnen som bidrar till att ge ett gymnasieprogram dess karaktär, t.ex. olika estetiska ämnen på estetiska programmet eller ämnen som elteknik och energiteknik på el- och energi-programmet. Karaktärsämnena förekommer som programgemensamma ämnen, inriktningsgemensamma ämnen och programfördjupning (4 kap. 1 c § gymnasieförordningen).

Programgemensamma ämnen och inriktningar beslutas av regeringen

De programgemensamma ämnena är ämnen som ingår i ett visst nationellt program och som beslutas av regeringen. Vilka programgemensamma ämnen som ingår i respektive program framgår av gymnasieförordningen (4 kap. 1 och 1 a §§ och bil. 1). I gymnasieförordningen anges också, i förekommande fall, vilka inriktningar som finns inom respektive nationellt program i gymnasieskolan (bil. 1).

Ämnen inom inriktning och programfördjupning beslutas av Skolverket

Vilka ämnen som ska ingå i en inriktning regleras i föreskrifter utfärdade av Skolverket. Skolverket beslutar även om vilka ämnen som ryms inom respektive programs programfördjupning. Ämnena i programfördjupningen ska rymmas inom examensmålet för det aktuella programmet. För högskoleförberedande program i gymnasieskolan ska det också ingå sådana ämnen och nivåer i ämnen som kan vara särskilt meriterande vid urval eller som på något annat sätt kan vara av betydelse för högskolestudier. Skolverket ska samråda

med Universitets- och högskolerådet om dessa ämnen. Innan Skolverket utfärdar föreskrifter om programfördjupning för yrkesprogram i gymnasieskolan ska berörda nationella programråd få tillfälle att yttra sig. Med utgångspunkt i Skolverkets lista på ämnen väljer sedan huvudmannen vad som ska erbjudas (1 kap. 3 § och 4 kap. 1 b, 5 och 6 §§ gymnasieförordningen).

Om individuellt val

Individuellt val ska utgöra 200 gymnasiepoäng av utbildningen på ett nationellt program (bil. 2 till skollagen). Som individuellt val kan ämnen av varierande karaktär erbjudas. Enligt gymnasieförordningen är det huvudmannen för en gymnasieskola som beslutar om vilka ämnen och vilka nivåer i dessa ämnen som ska erbjudas som individuellt val. Eleven väljer utifrån det som erbjuds, men hon eller han har rätt att läsa idrott och hälsa, ett estetiskt ämne och, om eleven går på ett yrkesprogram, de ämnen som krävs för grundläggande högskolebehörighet. Under vissa förutsättningar har elever som uppfyller villkoren också rätt att välja svenska, svenska som andraspråk eller modersmålsundervisning som individuellt val (4 kap. 7 § gymnasieförordningen).

Ämnesplanerna beslutas av regeringen eller Skolverket

Innehållet i ett ämne regleras i en ämnesplan. En ämnesplan är i dag så uppbyggd att den innehåller en övergripande syftesdel för ämnet som helhet, centralt innehåll för de olika nivåerna eller kurserna i ämnet, som anger det som ska behandlas i undervisningen, och betygskriterier, som ligger till grund för betygssättningen. Ämnesplanerna för de nio gymnasiegemensamma ämnena beslutas av regeringen. Samtliga övriga ämnesplaner beslutar Skolverket om (16 kap. 21 § skollagen, 1 kap. 4 § gymnasieförordningen, förordningen [SKOLFS 2023:130] om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena och Skolverkets föreskrifter för olika ämnen).

Enligt 1 kap. 6 § gymnasieförordningen får en huvudman eller annan intressent ansöka hos Skolverket om att införa ett nytt ämne eller en ny nivå i ett befintligt ämne.

Särskilt om arbetslivskunskap i skolan

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att det är skolans ansvar att varje elev som gått ett nationellt program ska ha kunskaper om samhälls- och arbetsliv och ha förutsättningar att delta i demokratiska beslutsprocesser i samhälls- och arbetslivet (förordningen [SKOLFS 2011:144] om läroplan för gymnasieskolan). Varje elev ska också enligt läroplanen ha kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde. Området arbetsliv ingår vidare i examensmålen för alla yrkesprogram. Av examensmålen för restaurang- och livsmedelsprogrammet framgår t.ex. att arbetsmiljöfrågor och frågor om arbetsorganisation ska ha en central plats i utbildningen och att utbildningen ska ge eleverna de kunskaper som behövs för att arbeta arbetsmiljöriktigt, säkert och i enlighet med lagar och andra bestämmelser inom

yrkesområdet. Arbetsplatsförlagt lärande ska vidare förekomma på alla yrkesprogram. Det ska bl.a. bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet samt reflekterar över yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats (förordningen [SKOLFS 2010:14] om examensmål för gymnasieskolans nationella program).

Av det centrala innehållet i ämnesplanen för ämnet samhällskunskap på de nivåer i ämnet som läses obligatoriskt av elever på både yrkesprogram och högskoleförberedande program framgår under rubriken Inflytande och beslutsfattande att undervisningen bl.a. ska behandla områdena rättsprinciper och rättsstat (förordningen om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena). Enligt skolministerns svar på interpellation 2023/24:366 den 16 februari 2024 har Skolverket angett att arbetsrätt ingår som en del i detta. I interpellationssvaret redogör skolministern vidare för att undervisningen i samhällskunskap i gymnasieskolan ska bygga på de kunskaper som eleverna redan har fått med sig från grundskolan. Av det centrala innehållet för samhällskunskap i grundskolans årskurs 7–9 framgår att alla elever ska ha kunskaper om arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor i fråga om t.ex. lönebildning, arbetsmiljö och arbetsrätt (förordningen [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet).

Särskilt om privatekonomi i skolan

I grundskolan läser alla elever ämnet hem- och konsumentkunskap (10 kap. 4 § skollagen). Av kursplanen framgår bl.a. att undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om konsumtionens villkor samt om betalning, sparande, krediter och lån. På så sätt ska eleverna få förutsättningar att göra välgrundade val när det gäller privatekonomi och kunna hantera olika problem och situationer som en ung konsument kan ställas inför (förordningen om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet). I det centrala innehållet för årskurs 7–9 ingår bl.a. följande:

- ungas privatekonomi, konsumtion och ekonomisk planering, däribland att göra en budget,
- kreditköp, abonnemangstecknande samt lån och sparande – skillnaden mellan saklig konsumentinformation och annan påverkan på konsumtionsval, reklam i olika former, även dolda reklambudskap,
- konsumenters rättigheter och skyldigheter, garanti, reklamation, ångerrätt, öppet köp och köp från privatperson samt skillnaden mellan köp i butik och på internet.

I gymnasieskolan ingår privatekonomi som ett område i ämnet samhällskunskap. Ämnet är obligatoriskt på både yrkesprogram och högskoleförberedande program. Området har stärkts i den nya ämnesplanen som tillämpas i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025

(förordningen [SKOLFS 2023:130] om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena). I det centrala innehållet ingår bl.a. privatekonomiska frågor, däribland inkomster, utgifter och betalningar, olika typer av sparande, försäkringar samt lån, inklusive konsumtionskrediter.

Särskilt om entreprenörskap

Av läroplanen för gymnasieskolan (Gy11) framgår att en del av skolans uppdrag är att bidra till att eleverna utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande. Därigenom ökar enligt läroplanen elevernas möjligheter till framtida sysselsättning, genom företagande eller anställning.

Skolverket fördelar statsbidrag till organisationer och till huvudmän inom skolväsendet för att stödja utvecklingen av entreprenörskap och entreprenöriellt lärande inom skolväsendet. Av Skolverkets regleringsbrev för 2026 framgår att högst 25 000 000 kronor ska användas för utgifter i enlighet med förordningen (2011:192) om statsbidrag för entreprenörskap i skolan och för upphandling av tjänster för att stödja entreprenörskap inom skolväsendet.

Särskilt om estetiska ämnen

I grundskolan läser alla elever estetiska ämnen i form av bild och musik (10 kap. 4 § skollagen). Ämnet estetisk verksamhet var fram till hösten 2011 ett obligatoriskt s.k. kärnämne i gymnasieskolan. Det kunde inriktas mot olika estetiska områden, såsom bild, dans, musik, formgivning eller teater. I dag är det valbart för elever i gymnasieskolan att läsa estetiska ämnen. I samband med 2011 års gymnasiereform (Gy11) ansåg regeringen att gymnasieskolan tydligare än tidigare behövde förbereda eleverna för yrkeslivet och fortsatt yrkesutbildning respektive för fortsatta studier vid universitet och högskolor (prop. 2008/09:199 s. 79). Antalet ämnen som var obligatoriska på alla nationella program (gymnasiegemensamma ämnena) kunde därför inte vara alltför stort, och estetisk verksamhet togs bort som ett obligatoriskt ämne. Det skulle dock alltid vara möjligt för elever att välja ett estetiskt ämne inom ramen för det individuella valet. Utbildningsutskottet ställde sig bakom den avvägning som låg bakom förslaget om att ta bort estetisk verksamhet som ett obligatoriskt ämne i gymnasieskolan (bet. 2009/10:UbU3 s. 50).

I proposition 2017/18:184 Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program föreslog regeringen att ett estetiskt ämne som omfattar 50 gymnasiepoäng skulle ingå bland de gymnasiegemensamma ämnena i alla nationella program i gymnasieskolan, utom i det estetiska programmet. Riksdagen avsåg våren 2018 förslaget till lagändring. Utskottet anförde i sitt ställningstagande bl.a. att de estetiska ämnena har en viktig roll att fylla i skolan. Förslaget innebar dock enligt utskottet att gymnasiearbetets omfattning skulle halveras. Utskottet delade flera remissinstansers kritik mot förslagets konsekvenser,

bl.a. att gymnasiearbetets omfattning skulle bli för liten för att fylla sina syften (bet. 2017/18:UbU30, rskr. 2017/18:429).

Pågående arbete

Utredning om en ämnesutformad gymnasieskola

I direktiven till Utredningen om en ämnesutformad gymnasieskola konstateras att gymnasieskolan före 1994 var ämnesutformad med en timplan som reglerade undervisningstiden för varje ämne och det totala antalet timmar för utbildningen (dir. 2025:98). Kursutformningen infördes för att ge eleverna ökad valfrihet och efter varje kurs gavs kursbetyg som dokumenterades i elevens slutbetyg och sedan räknades samman till ett meritvärde för urval till högskoleutbildning. Kurserna togs fram nationellt och ett stort utbud av kurser ledde till en ökad flexibilitet. Dessutom fanns ett stort friutrymme och en huvudman kunde besluta om lokala kurser och lokalt utformade specialutformade program. Antalet specialutformade program och lokala kurser blev med tiden stort vilket gav upphov till olika typer av brister. Exempelvis förlorades helheten och delvis kopplingen till själva programmet och programmets examensmål. Vidare kunde elever välja kurser som det ansågs lätt att få högt betyg i för att på så sätt komma in på attraktiva högskoleutbildningar – i stället för kurser som egentligen skulle ha större betydelse för de fortsatta studierna.

En omfattande reformering av gymnasieskolan genomfördes 2011 (Gy11) då nya nationella program infördes liksom en gymnasieexamen och ett gymnasiearbete. Systemet med kurser skulle kvarstå och i Gy11 behölls kursutformningen, men kursplanerna ersattes av ämnesplaner eftersom kurserna i det nya systemet tydligare skulle ingå i en större helhet, dvs. ämnet. Ambitionen var att ämnen tillsammans med examensmål skulle göra att utbildningen upplevdes som mer sammanhållen. Denna ambition infriades inte.

Gymnasieutredningen konstaterade i sitt betänkande En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (SOU 2016:77) att elevers kunskapsutveckling bättre och mer långsiktigt skulle kunna stödjas med ämnesbetyg. Utredningen menade att ett sådant system kan motverka de problem med bl.a. stress som kursutformningen har medfört och att det kan innebära att det finns skäl för en fastare struktur och mindre valfrihet.

Betygsutredningen lämnade 2020 betänkandet Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43) och föreslog bl.a. att ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg, men inte att timplaner ska införas.

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att i bl.a. gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ämnesbetyg ersätta kursbetyg och kurser ska ersättas av nivåer i ämnen. Ändringarna innebär också att om ett godkänt betyg sätts i ett ämne med flera nivåer ska

det högre betyget anses omfatta lägre nivåer i ämnet och ersätta betyg som satts på sådana nivåer. Ändringarna i skollagen tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Regeringen anser att mycket av den kritik som riktats mot den kursutformade skolan också kan riktas mot ordningen med nivåer i ämnen. De problem med bristande likvärdighet, upplevd stress och ohälsa som kursutformningen har medfört finns fortfarande kvar (dir. 2025:98 s. 4).

Regeringen anser att det behöver utredas hur nya och förändrade gymnasiala utbildningar kan göras helt ämnesutformade och ge eleverna bättre förutsättningar än i dag att med goda resultat fullfölja sina studier. När förändringar görs inom gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan bör enligt regeringen en av utgångspunkterna vara de principer som föreslås i betänkandet för kursplanerna i de obligatoriska skolformerna (SOU 2025:19). Utredaren ska därför bl.a.

- föreslå hur en fullständigt ämnesutformad gymnasieskola respektive anpassad gymnasieskola kan utformas,
- föreslå hur timplaner kan införas i gymnasieskolan respektive anpassade gymnasieskolan och lämna förslag på hur timplanerna ska utformas,
- redogöra för hur ämnesutformningen påverkar introduktionsprogram i gymnasieskolan och individuella program i anpassade gymnasieskolan och vid behov lämna förslag till förändringar.

Regeringen konstaterar vidare i direktiven att gymnasieskolan innehåller många studievägar att välja mellan och ett stort antal ämnen som inte alltid tydligt ligger i linje med det nationella programmets syfte. Det innebär enligt regeringen att systemet är svårt att överblicka och det är svårt för eleverna att välja studieväg baserat på intresse, vidare studier och arbetsmarknadens behov. Regeringen anser att det behövs en förändring som innebär en mer enhetlig och sammanhållen gymnasieskola med färre ämnen och val, som uppmuntrar till mer fördjupning och kontinuitet, vilket skulle leda till att programmen bättre kan svara mot arbetsmarknadens behov (dir. 2025:98 s. 7).

Utredaren ska

- föreslå hur dagens utbud av nationella program i gymnasieskolan respektive anpassade gymnasieskolan kan förändras för att bli relevant och ändamålsenligt i en fullständigt ämnesutformad utbildning
- analysera, ta ställning och lämna förslag till om och i så fall hur programmen ska ha inriktningar och programfördjupningar eller några andra former av indelningar
- analysera om befintliga ämnen på respektive program i gymnasieskolan är relevanta och bidrar till specialisering och fördjupning som sammanfaller med programmets syfte och föreslå nödvändiga förändringar
- analysera om befintliga ämnen på respektive program i anpassade gymnasieskolan är relevanta och bidrar till breddning som sammanfaller med programmets syfte och föreslå nödvändiga förändringar

- föreslå vilken omfattning varje ämne ska ha inom respektive program
- ta ställning till om det individuella valet ska finnas kvar och i så fall i vilken omfattning
- lämna andra förslag som behövs för att åstadkomma en ändamålsenlig ordning som bidrar till att minska de delar av programmen som är valbara för eleverna.

I direktiven konstaterar regeringen även att beslutsordningen har varit densamma under lång tid. Med den nuvarande ordningen riskerar man att tappa helheten i utbildningarna. Beslutsordningen bör enligt regeringen vara utformad så att den ger en garanti för att utbildning i den svenska gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan är likvärdig och hänger samman. Elever ska kunna få en utbildning av hög kvalitet oavsett var i landet de bor och vilken huvudman som ansvarar för utbildningen. Utredaren ska även

- föreslå hur beslutsordningen mellan riksdagen, regeringen och Skolverket ska utformas utifrån de förslag som utredningen lämnar om innehållet i gymnasieskolan respektive anpassade gymnasieskolan
- föreslå hur skolhuvudmännens friutrymme av likvärdighetsskäl ska minska vid utformandet av en gymnasial utbildning lokalt
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 9 december 2027.

Förslag om nya läroplaner med en tydligare kunskapsinriktning

Läroplansutredningen (SOU 2025:19) föreslog bl.a. att begreppet ”entreprenörskap” tas bort i de inledande delarna i läroplanerna för grundskolan. Däremot finns skrivningar som utredningen bedömer motsvarar entreprenörskap som att ”främja elevernas benägenhet att pröva och omsätta idéer i handling” och ”främja elevernas uthållighet, tillit till den egna förmågan och motivation”.

Regeringen gick i ett beslut den 18 december 2025 vidare med Läroplansutredningens förslag och gav Skolverket i uppdrag att ta fram förslag till nya läroplaner för grundskolan (U2025/02427). De nya läroplanerna ska ha en tydligare kunskapsinriktning där grundläggande kunskaper och färdigheter betonas, särskilt i de yngre åldrarna. Skolverket ska ta fram och remittera förslag till nya läroplaner för grundskolan som ska kunna tillämpas fr.o.m. höstterminen 2028. Arbetet ska utföras med förbehåll för riksdagens beslut med anledning av en kommande proposition om bl.a. läroplaner. I arbetet med kursplanerna ska Skolverket överväga bl.a. ett förhållningssätt som främjar att entreprenörskap tas om hand i de ämnen där det är relevant. Skolverket ska senast den 31 mars 2027 redovisa förslagen till nya och reviderade läroplaner till Regeringskansliet. Uppdraget i sin helhet ska redovisas senast den 15 juni 2029.

Regeringen har den 17 mars 2026 överlämnat prop. 2025/26:194 Nya läroplaner – för en stark kunskapsskola till riksdagen, med förslag bl.a. om hur läroplanerna för de olika skolformerna ska göras om med kunskapsuppdraget

i fokus. Regeringen delar Läroplansutredningens ambition att koncentrera de inledande delarna av läroplanerna. Regeringen framhåller bl.a. vikten av att grundskolan lär eleverna de grundläggande kunskaper och färdigheter som de behöver för att klara att fortsätta sin skolgång och lyckas i arbetslivet, vilket i förlängningen även kommer att främja företagande och entreprenörskap. Regeringen påpekar även vikten av entreprenörskap och hänvisar till Skolverkets uppdrag (propositionen s. 111). Merparten av lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2028 vilket innebär att nya läroplaner för grundskolan tillämpas från och med höstterminen 2028.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att utbildningen i den kursutformade gymnasieskolan har upplevts som osammanhängande och det finns problem med bristande likvärdighet. Antalet kurser har successivt ökat och de anknyter inte alltid särskilt väl till de aktuella gymnasieprogrammen. Gymnasieskolans struktur och programutbud har inte ändrats i grunden sedan 1994 och utskottet ser positivt på att Utredningen om en ämnesutformad gymnasieskola har i uppdrag att föreslå hur en fullständigt ämnesutformad gymnasial utbildning kan utformas samt hur dagens utbud av nationella program kan förändras och bli relevanta i ett ämnesutformat system.

När det gäller grundskolans läroplaner och kursplaner har regeringen gått vidare med Läroplansutredningens förslag (SOU 2025:19) och Skolverket har i uppdrag att ta fram förslag på nya läroplaner för grundskolan som ska vara tydligt inriktade på tillförlitliga och mer beständiga kunskaper. Vidare har en proposition om nya läroplaner för en stark kunskapsskola överlämnats till riksdagen den 17 mars 2026, vilken planeras behandlas senare under våren 2026. Utskottet anser att det pågående arbetet inte bör föregripas.

Mot bakgrund av vad som har anförts avstyrker utskottet motionerna 2025/26:190 (MP) yrkande 5, 2025/26:434 (M), 2025/26:826 (C), 2025/26:2087 (M), 2025/26:2723 (SD) yrkande 2, 2025/26:2819 (V) yrkande 8, 2025/26:3364 (MP) yrkande 40, 2025/26:3398 (M), 2025/26:3480 (M), 2025/26:3590 (S) yrkande 60, och 2025/26:3775 (MP) yrkande 16.

Idrottsutbildningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om idrottsutbildningar.

Jämför reservation 7 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3367 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att lyfta fram förslagen från utredningen om

idrottsutbildningar i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan för att komma till rätta med de hinder som finns i dag. Motionärerna framhåller att utbildningssystemen behöver moderniseras med målet att skapa ett sammanhållet ramverk med nationella krav och mål som kan följas upp och utvärderas för att säkra utvecklingsmiljöernas kvalitet. Utbildningarna behöver enligt motionärerna också dimensioneras och kopplas till en finansieringsmodell som anpassas till idrotternas olika behov och förutsättningar tillsammans med andra elitsatsningar och med landslagsverksamhet.

I motion 2025/26:3461 av Larry Söder (KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att införa fler utbildningar till nationella riks-idrottsgymnasier. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram ett nationellt regelverk för skolor så att barn och ungdomar som elitsatsar ges rätt till flexibel skolgång, distansstöd och förstärkt för deras tävlingsschema.

Bakgrund och gällande rätt

Idrottsutbildning i gymnasieskolan

I gymnasieskolan finns det utbildning i form av nationella program som är yrkesprogram eller högskoleförberedande program (15 kap. 7 § skollagen). För en elev som vill kombinera sin gymnasieutbildning med en elitidrottsutbildning finns det i dag två typer av idrottsutbildningar inom gymnasieskolan: riks-idrottsgymnasium (RIG) och nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU). Utbildningarna erbjuds inom ramen för nationella program men vissa avvikelser från programmen tillåts (4 kap. 23 § och 5 kap. 31 § gymnasieförordningen). I idrottsutbildningarna ingår ämnena specialidrott och tränings- och tävlingslära. För att en huvudman ska få bedriva en idrottsutbildning ska utbildningen uppfylla de krav för ett riks-idrottsgymnasium eller en nationellt godkänd idrottsutbildning som anges i 5 kap. gymnasieförordningen.

Riks-idrottsgymnasierna är riksrekryterande, dvs. en elev som söker kan tas emot i första hand, oavsett var i landet hon eller han kommer ifrån. Det krävs bl.a. att det finns ett nationellt intresse av att tillgodose elitidrottens krav och det ställs särskilda krav på gemensam träning för riks-idrottsgymnasier. En kommun eller en enskild huvudman får ansöka om att anordna idrottsutbildning vid ett riks-idrottsgymnasium. Skolverket får efter förslag från Sveriges Riks-idrottsförbund besluta om var utbildningarna får anordnas och om antalet utbildningsplatser. Beslutet ska gälla för tre antagningsomgångar och ska innehålla uppgifter om det belopp hemkommunen ska betala i interkommunal ersättning för de olika program som huvudmannen erbjuder elever som går på en sådan utbildning (5 kap. 23–25 §§ gymnasieförordningen).

En utbildning får godkännas som en nationell idrottsutbildning om den har en tydlig elitidrottskaraktär och ett etablerat samarbete med ett specialidrottsförbund som är relevant för utbildningen. Utbildningarna är lokala eller regionala och ska tillstyrkas av specialidrottsförbundet. En kommun eller en enskild huvudman får ansöka om att få anordna en nationellt godkänd

idrottsutbildning hos Skolverket. Skolverket beslutar om var nationella idrottsutbildningar får anordnas och hur många platser dessa utbildningar får omfatta. Av beslutet ska det framgå vid vilken eller vilka skolenheter utbildningen ska anordnas. Beslutet ska gälla för fyra antagningsomgångar (5 kap. 27–29 §§ gymnasieförordningen).

Kostnader för idrottsutbildningar

Statsbidrag lämnas till riksidsrottsgymnasier medan kommunerna står för kostnaden för nationellt godkända idrottsutbildningar. Det som är gemensamt för utbildning vid både riksidsrottsgymnasier och nationellt godkända utbildningar, i fråga om finansieringen, är att en kommun som på ett nationellt program i gymnasieskolan har antagit en elev som inte är hemmahörande i kommunen, eller samverkansområdet, ska få interkommunal ersättning, dvs. ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun (16 kap. 50 § skollagen). Om en elev går en utbildning i en fristående skola ska elevens hemkommun lämna bidrag till skolans huvudman (16 kap. 52 § skollagen). Principerna för hur ersättningen, respektive bidraget ska beräknas skiljer sig dock åt beroende av om det rör sig om ett riksidsrottsgymnasium eller en nationellt godkänd idrottsutbildning och om eleven antagits i första hand eller andra hand. Huvudmän som anordnar riksidsrottsgymnasium får som nämnts också tillskott i form av statsbidrag. Av en promemoria från Utbildningsdepartementet framgår bl.a. att det har skett en utveckling där stora lagidrotter som fotboll och ishockey enbart bedrivs som nationellt godkända idrottsutbildningar för att ungdomar ska kunna stanna i den lokala eller regionala elitklubben. Detta gör att kommunernas kostnader för nationellt godkända idrottsutbildningar har ökat alltmer över tid, medan statsbidrag i huvudsak betalas ut till utbildningar med vissa, företrädesvis individuella, idrotter (U2020/04134).

Gymnasieelever kan få bidrag till inackordering om de behöver bo och studera på en annan ort. Regelverket skiljer sig åt beroende av om det är en riksrekryterande utbildning eller inte och om huvudmannen är enskild eller offentlig (se 15 kap. 32 § skollagen och 2 kap. 2 § studiestödslagen [1999:1395] och 2 kap. 1 och 2 §§ studiestödsförordningen [2000:655]).

När det gäller kostnader för t.ex. utrustning eller annat som krävs för en idrottsutbildning gäller enligt skollagen att utbildningen i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som huvudregel ska vara avgiftsfri för elever och vårdnadshavare, även om det får förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad (15 kap. 17 och 18 §§ och 18 kap. 17 och 18 §§). I den ovan nämnda promemorian betonas att elitidrott i vissa fall är förenad med betydande kostnader. Det kan t.ex. handla om att elever måste ha en egen häst eller en egen motorcykel eller om kostnader för träningsläger. I promemorian finns det förslag till ändringar av bestämmelserna om avgifter (U2020/04134).

Tillkännagivande om regleringen av idrottsgymnasier

Riksdagen har tidigare tillkännagett för regeringen att regeringen bör utreda möjligheterna att införa särskilda regleringar för idrottsgymnasier som möter olika idrotters behov och förutsättningar och som möjliggör kombinationen elitidrott och gymnasiestudier (bet. 2018/19:UbU17, rskr. 2018/19:269). Som nämns ovan har Utbildningsdepartementet remitterat en promemoria med förslag till ändringar i regelverket för de nationellt godkända idrottsutbildningarna och riksidrottsgymnasierna (U2020/04134). Frågan bereds inom Regeringskansliet men arbetet har inte kunnat prioriteras. Avsikten är att återkomma till riksdagen så snart som möjligt. Tillkännagivandet är enligt regeringen inte slutbehandlat (skr. 2025/26:75 s. 258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att riksdagens tillkännagivande om idrottsutbildningar (bet. 2018/19:UbU17, rskr. 2018/19:269) inte är slutbehandlat och att regeringen har avisat att återkomma i frågan (skr. 2025/26:75 s. 258). Utskottet anser att det inte finns anledning för riksdagen att rikta något nytt tillkännagivande. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2025/26:3367 (MP) yrkande 20 och 2025/26:3461 (KD) yrkandena 1 och 2.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som listas i bilaga 2 rör främst samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkandena 2022/23:UbU8, 2023/24:UbU9, 2023/24:UbU10, 2023/24:UbU12, och 2024/25:UbU12. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Utbildningens dimensionering, punkt 1 (S)

av Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Robert Olesen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 59 och
avslår motion

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 45.

Ställningstagande

Det finns i dag ett kompetensgap mellan utbudet av gymnasiekurser och vilken arbetskraft som efterfrågas på arbetsmarknaden. Följden blir att det utbildas för få inom vissa sektorer där företag skriker efter arbetskraft samtidigt som det utbildas för många inom andra områden. Många unga som fullgjort sin gymnasieutbildning får därför inte jobb inom den sektor som de utbildat sig för. Den socialdemokratiskt ledda regeringen tog avgörande steg för att dimensionera gymnasiala utbildningar för att bättre matcha behovet av kompetens. En princip infördes i skollagen som innebär att arbetsmarknadens behov ska vägas in när huvudmän, oavsett om de är offentliga eller enskilda, bestämmer vilka utbildningar som ska erbjudas och antalet platser på dessa.

Vi menar att regeringen aktivt behöver följa upp den nya lagstiftningen och dess tillämpning i hela landet. Arbetet med att förbättra matchningen av gymnasieutbildningar behöver därutöver fortsätta. På sikt behöver statens styrning och dimensioneringen av gymnasieskolans olika program öka. Det behövs tydligare ramar för såväl offentliga som enskilda huvudmän som tar hänsyn till både elevers efterfrågan och arbetsmarknadens behov av kompetens.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

2. Utbildningens dimensionering, punkt 1 (C)

av Madeleine Atlas (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 45 och avslår motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 59.

Ställningstagande

Utbudet av gymnasieutbildningarna bör dimensioneras och planeras efter arbetsmarknadens behov. Därför är det bra att bestämmelserna om att kommuner ska dimensionera utbildning nu börjar tillämpas. Ett problem är emellertid att friskolor inte inkluderas. Cirka 31 procent av eleverna på gymnasiet går i dag i en skola med en fristående huvudman. Av dessa går 64 procent på ett högskoleförberedande program, 29 procent på ett yrkesprogram och 6 procent på ett introduktionsprogram.

Om det ska säkras att utbildningsplatserna dimensioneras efter arbetsmarknadens behov måste även friskolorna vara med i planeringen. Ekonomiprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet är i dag de vanligaste förstahandsvalen för eleverna. Om friskolorna inte är med i dimensioneringen finns det stor risk att eleverna väljer att gå de högskoleförberedande program som erbjuds där i stället för de yrkesprogram som kommunerna behöver tillhandahålla. Det finns inget som hindrar en fristående huvudman från att behålla eller öka antalet platser på de högskoleförberedande programmen. Risken är stor att kommunerna ökar antalet utbildningsplatser på yrkesprogrammen men att eleverna helt enkelt väljer bort dessa till fördel för redan befintliga högskoleförberedande program på fristående skolor – om inte friskolorna inkluderas i dimensioneringen. Detta är en oro som delas av flera näringslivsorganisationer vars företag är beroende av elever från yrkesprogrammen. Mot bakgrund av detta anser jag att friskolor ska inkluderas i kommunernas samverkan om planering och dimensionering av gymnasieskolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

3. Gymnasial yrkesutbildning, punkt 2 (C)

av Madeleine Atlas (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 46 och avslår motion

2025/26:1844 av Monica Haider (S).

Ställningstagande

I dag finns en stor brist på gymnasialt yrkesutbildade inom flera områden på arbetsmarknaden. Svenskt Näringsliv pekar på att arbetsmarknaden kommer att sakna 290 000 yrkesutbildade 2035 om det inte sker en förändring. De bedömer även att 40 procent av en årskull behöver ta examen från ett yrkesprogram för att möta efterfrågan. Särskilt kritiskt är det inom vård och omsorg samt industriteknik. Samtidigt som näringslivet skriker efter arbetskraft tar det tid för många ungdomar och vuxna att få ett jobb efter att de gått en gymnasial utbildning. Det beror på att allt för många elever i dag går utbildningar (ofta teoretiska) som har en lägre efterfrågan på arbetsmarknaden. Denna matchningsproblematik både hämmar företags möjligheter att växa och gör det svårare för ungdomar och vuxna att komma in på arbetsmarknaden. För att möta behovet av yrkesutbildade vill jag att det ska vara möjligt att söka till gymnasiets yrkesprogram genom yrkesprov.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

4. Särskilda kunskapsområden, punkt 3 (S)

av Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Robert Olesen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 60 och avslår motionerna

2025/26:826 av Mikael Larsson (C),

2025/26:2087 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2025/26:2723 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,
2025/26:3398 av Merit Frost Lindberg m.fl. (M) och
2025/26:3480 av Marlène Lund Kopparklint (M).

Ställningstagande

Svenska gymnasieelever behöver få en bättre förståelse för sina grundläggande rättigheter och skyldigheter i arbetslivet samt kunskaper om arbetsmiljölagstiftning. Därför anser vi att arbetslivskunskap bör integreras i samtliga gymnasieprogram. Särskilt viktigt är det att yrkesprogrammen inkluderar branschanpassad arbetslivskunskap med fokus på arbetsmiljö. Elever på yrkesprogram går ofta direkt ut i arbetslivet efter avslutad skolgång och behöver vara väl förberedda på de specifika risker och utmaningar som kan förekomma. Genom att ha en god kännedom om säkerhetsföreskrifter, riskbedömning och ergonomi kan de själva också bidra till att skapa tryggare och säkrare arbetsplatser.

Att integrera arbetslivskunskap i gymnasieskolans utbildningar främjar alltså inte bara individernas trygghet och välmående utan gynnar också arbetsgivare. Det kan leda till minskade kostnader för arbetsolyckor och sjukskrivningar, och därmed till ett mer effektivt och hållbart arbetsliv.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

5. Estetiska ämnen, punkt 4 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2819 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8 och

bifaller delvis motionerna

2025/26:190 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 5,

2025/26:434 av Kristina Axén Olin och Emma Ahlström Köster (båda M),

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 40 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 16.

Ställningstagande

Det krävs kunskaper för att ta del av och tolka det kulturella utbudet. Estetik, kreativitet och förmåga att uttrycka sig konstnärligt är vidare en tillgång i många yrken. Alla elever såväl på grundskolenivå som i gymnasieskolan ska

ha möjlighet att utveckla och använda sin fantasi och kreativitet samt sin förmåga att kommunicera genom att delta i estetisk verksamhet. I de senaste årens diskussion om försämrade skolresultat har röster höjts för att eleverna behöver mer tid för teoretiska studier och att det därmed finns mindre utrymme för de praktisk-estetiska ämnena. Det rimmar illa med den forskning som tittat närmare på hur musik, dans och andra kreativa uttryck ökar barns inlärningsförmåga även i andra ämnen. Jag anser att de estetiska ämnena behöver både uppvärderas och få ett ökat utrymme i skolan och därför bör antalet timmar i estetiska ämnen öka och ämnena finnas med på alla nivåer i grund- och gymnasieskolan.

Det behövs pedagoger med rätt utbildning och rätt förutsättningar för att göra sitt jobb. En satsning bör göras för att lyfta de praktisk-estetiska ämnena i grundskolan. Även äldre ungdomar behöver utveckla sin kreativitet och få fler verktyg för att uttrycka sig. Den kraftiga minskningen av andelen elever som läser ett estetiskt ämne i gymnasieskolan är djupt olycklig. Estetiska ämnen bör återinföras som obligatoriska ämnen på samtliga gymnasieprogram.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

6. Estetiska ämnen, punkt 4 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:190 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 5,

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 40 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 16 och

bifaller delvis motionerna

2025/26:434 av Kristina Axén Olin och Emma Ahlström Köster (båda M) och

2025/26:2819 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

Mitt parti har under många år arbetat för att kulturen ska få en stark roll i skolan. Undervisning med inslag av estetik och kreativitet kan förbättra elevernas inlärning och förmåga till kritiskt tänkande. Det är viktigt att även elever från studieovana hem får tillfälle att lära känna estetiska ämnen och att det är obligatoriskt. Undervisning i estetiska ämnen kan bidra till att elever mår bättre, minska deras stress och bidra till att de får en mer positiv inställning till skolan och lärande.

Konst och kultur är inte en yttlig utsmyckning eller enkel förströelse. Det är vägar till att förstå världen och till att kunna arbeta kreativt och nyskapande med avancerade processer. Det vi lär oss i de estetiska ämnena hjälper lärandet i stort. Jag vill ge estetiska kunskaper större plats i utbildningskedjan. Det är en av förutsättningarna för det svenska musikundret.

Jag står fast vid att estetiska ämnen ska återinföras som obligatoriska ämnen på samtliga nationella program i gymnasieskolan och estetiska ämnen bör vara obligatoriska i hela skolsystemet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Idrottsutbildningar, punkt 5 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3367 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 20 och
avslår motion

2025/26:3461 av Larry Söder (KD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Barn och ungdomar är svensk idrotts framtid. För att idrottsrörelsen ska växa sig stark och ha möjlighet att få fram internationellt ledande idrottare även i framtiden behövs satsningar för våra unga talanger. På gymnasienivå kan elever som vill kombinera studier med elitidrott antingen gå på riks-idrottsgymnasium (RIG), där elever rekryteras nationellt, eller på nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU), med lokal eller regional antagning. Det finns en rad hinder för att dessa utbildningar ska fungera optimalt. De statliga anslaget för RIG har inte räknats upp i takt med kostnadsutvecklingen, vilket sätter skolhuvudmännen i en problematisk situation. Vidare är samverkan mellan skolan och idrottsföreningar ofta eftersatt och behöver uppmuntras och stödjas. RIG och NIU har dessutom helt olika förutsättningar vilket leder till brist på likvärdighet och rättssäkerhet.

Idrottsutbildningar i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan utreddes redan 2020 (U2020/04134/GV) men regeringen har ännu inte kommit med en proposition eller ett skarpt förslag. För att få ordning och skapa bättre förutsättningar för att unga ska kunna satsa på idrotten anser jag att regeringen skyndsamt behöver lyfta frågan.

Utbildningssystemen behöver moderniseras med målet att skapa ett sammanhållet ramverk med nationella krav och mål som kan följas upp och utvärderas för att säkra utvecklingsmiljöernas kvalitet. Utbildningarna behöver också dimensioneras och kopplas till en finansieringsmodell som anpassas till idrotternas olika behov och förutsättningar tillsammans med andra elitsatsningar och med landslagsverksamhet. Det är också viktigt att hitta fungerande lokala lösningar som ger ungdomarna möjlighet att bo kvar hemma i den utsträckning de vill samt att ge bättre möjligheter till fortbildning för idrottslärare och lärare i specialidrott så att eleverna får en mer likvärdig och rättssäker utbildning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:190 av Mats Berglund m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att estetiska ämnen ska vara obligatoriska i hela skolsystemet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:434 av Kristina Axén Olin och Emma Ahlström Köster (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att återinföra estetiska ämnen i gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:799 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om naturbruksskolorna och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:804 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla gymnasieskolans program mot ekonomisk redovisning där även AI-tolkning och digitalisering är inkluderat och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:826 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att privatekonomi bör införas som obligatorisk kurs i gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1006 av Christofer Bergenblock (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten att driva ett UF-företag ska erbjudas samtliga elever på gymnasieskolans nationella program och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1118 av Anne-Li Sjölund (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla gymnasieelever, oavsett program eller bostadsort, ska ges möjlighet att starta UF-företag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1217 av Eva Lindh (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att skolan ger elever obligatorisk kunskap om den svenska arbetsmarknadsmodellen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1229 av Erik Ezelius (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur barn och unga ska få tillräckliga kunskaper i privatekonomi genom skolgången och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1352 av Roger Hedlund och Mattias Eriksson Falk (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda lagändringar för möjliggörande av drogtester i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1844 av Monica Haider (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga styrkorna i en ny modell för lärlingsutbildning där man särskilt tittar på den danska modellens samarbete mellan arbetsmarknadens parter och det offentliga och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1853 av Lena Bäckelin och Per-Arne Håkansson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att stärka gymnasieelevers kunskap om Kooperation, företagande och entreprenörskap och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1881 av Laila Naraghi (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att nationellt bidra till att säkra en hållbar finansiering av Riksglasskolan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2027 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka studie- och yrkesvägledningen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2028 av Johanna Rantsi (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att alla gymnasieskolor ska erbjuda utbildning i entreprenörskap och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2087 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra det obligatoriskt att driva företag under gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2118 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta ett helhetsgrepp för att få fler att utbilda sig till hantverkare för att möjliggöra den cirkulära ekonomin och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2422 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för praktik på alla gymnasieprogram och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett större jobbfokus inom studie- och yrkesvägledningen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2428 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att främja entreprenörskap redan i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2542 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en översyn av det nuvarande regelverket för studie- och yrkesvägledning i skolorna med målet att skapa ett tydligare och mer enhetligt ramverk som säkerställer hög kvalitet och tillgänglighet för alla elever och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa nationella riktlinjer för studie- och yrkesvägledning som tydliggör skolornas ansvar och elevernas rättigheter, inklusive krav på vägledarnas kompetens och tillgänglighet, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2569 av Arin Karapet (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillåta skolor att genomföra drogtestar på elever och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2723 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten till ökad kunskap om företagsamhet i skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att utreda möjligheten att göra entreprenörskap till obligatoriskt gymnasieämne och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att utbilda skolelever i samhällsplikt samt öka samverkan mellan skolan och Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2819 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att estetiska ämnen bör återinföras på samtliga gymnasieprogram och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2890 av Jennie Wernäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa privatekonomi i skolan och inte bara begreppskunskap och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studie- och yrkesvägledarnas roll i skolan ska vara integrerad i hela skolans verksamhet, särskilt på gymnasiet, och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studie- och yrkesvägledningen ska ha ett ökat fokus på att ge information kring studiernas jobbchanser och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studie- och karriärvägledningen ska ha ett tydligt genusperspektiv för att fler ska våga bryta könsnormer vid studie- och yrkesval och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att friskolor och kommuner bör samverka för att dimensionera utbudet av gymnasieplatser och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara möjligt att söka till gymnasiets yrkesprogram genom yrkesprov eller resterande meritpoäng och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa branschskolor och tillkännager detta för regeringen.

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna att kunna kombinera en teoretisk och yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att näringslivet bör få ett större inflytande över yrkesutbildningarnas utbud och utformning genom att det införs nationella och regionala branschråd och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för att kunna bedriva yrkesutbildningar i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler bör ges möjlighet till entreprenörskap och UF-företagande på gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3246 av Camilla Brunsberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge företag en rimlig ekonomisk kompensation då de erbjuder lärlingsplatser på gymnasienivå som leder till en yrkesexamen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3250 av Camilla Brunsberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att elever i grundskolan och gymnasiet ges ökad undervisning om företagande och privatekonomi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av att Skolverket får i uppdrag att tydliggöra hur kunskap om företagande och privatekonomi kan integreras i läroplanerna på ett praktiskt och tillämpbart sätt och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3297 av Helena Storckenfeldt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa Ung Företagsamhet i alla gymnasieprogram och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3303 av Alexandra Anstrell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att bejaka förslaget i tidigare utredning om att eleverna eller deras vårdnadshavare får möjlighet att bekosta den individuella utrustning eller liknande som behövs för att utöva elitidrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att NIU (nationellt godkända idrottsutbildningar) ska finnas kvar och fortsatt vara viktiga för ungdomars möjlighet till

elitidrottande i kombination med gymnasiestudier och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturens och kreativitetens utbildningskedja och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla elever ska ha tillgång till estetiska verksamheter och att alla gymnasieutbildningar ska innehålla estetisk verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som gör landets studie- och yrkesvägledning för både unga och vuxna mer jämställd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3367 av Mats Berghund m.fl. (MP):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lyfta förslagen från utredningen om idrottsutbildningar i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan för att komma till rätta med de hinder som finns i dag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3398 av Merit Frost Lindberg m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsatt värna begreppet entreprenörskap i grundskolans läroplan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3461 av Larry Söder (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa fler utbildningar till nationella riksidsrottsgymnasier och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett nationellt regelverk för skolor så att barn och ungdomar som elitsatsar ges rätt till flexibel skolgång, distansstöd och förståelse för sitt tävlingsschema och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3480 av Marlène Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa privatekonomi som ett obligatoriskt skolämne från grundskolan och genom hela gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla svenska gymnasieelever ska utbildas i arbetslivskunskap och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra estetisk verksamhet på gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3806 av Helena Gellerman (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samla och tillgängliggöra en lärmiljö för gymnasieskolan med de olika momenten i gymnasieskolans läroplan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S):

59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens styrning och dimensioneringen av gymnasieskolans olika program behöver öka och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att yrkespaketen ska fortsätta utvecklas som studieväg som leder till jobb, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

Motion	Motionärer	Yrkanden
6. Motioner som bereds förenklat		
2025/26:799	Mikael Larsson (C)	
2025/26:804	Mikael Larsson (C)	
2025/26:1006	Christofer Bergenblock (C)	
2025/26:1118	Anne-Li Sjölund (C)	
2025/26:1217	Eva Lindh (S)	
2025/26:1229	Erik Ezelius (S)	
2025/26:1352	Roger Hedlund och Mattias Eriksson Falk (båda SD)	
2025/26:1853	Lena Bäckelin och Per-Arne Håkansson (båda S)	
2025/26:1881	Laila Naraghi (S)	
2025/26:2027	Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M)	2
2025/26:2028	Johanna Rantsi (M)	
2025/26:2118	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2025/26:2422	Sten Bergheden (M)	1 och 2
2025/26:2428	Saila Quicklund (M)	
2025/26:2542	Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD)	1 och 2
2025/26:2569	Arin Karapet (M)	
2025/26:2723	Markus Wiechel (SD)	1 och 7
2025/26:2890	Jennie Wernäng (M)	
2025/26:3186	Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C)	42–44 och 47–51
2025/26:3246	Camilla Brunsberg (M)	
2025/26:3250	Camilla Brunsberg (M)	1 och 2
2025/26:3297	Helena Storckenfeldt (M)	
2025/26:3303	Alexandra Anstrell m.fl. (M)	1 och 2
2025/26:3364	Camilla Hansén m.fl. (MP)	39 och 65
2025/26:3806	Helena Gellerman (L)	
2025/26:3810	Anders Ygeman m.fl. (S)	60